
KÖSZÖNTŐK

Tisztelt Kollégák!

Rohan az idő! Nem régen ünnepeltük a 10 esztendő Magyar Hadtudományi Társaságot, s most itt az újabb évforduló: a 20., ami már majdnem jubileumi, sőt, pillanaton belül „emberöltőnyi idő”-ről elmélkedhetünk.

Valóban, egyre hosszabb a megtett út, sokan már alig emlékeznek a kezdetekre, pedig van mire... Sőt, még ennek előzményeire is, hiszen a Magyar Hadtudományi Társaság „alapító atyái” sem az égből pottyantak le! Többségük az 1960-as években az elsők között szerezték meg a hadtudományok kandidátusa fokozatot, s járultak hozzá a XIX–XX. század eleji nagy elődök – a Magyar Tudós Társaság, illetve a Magyar Tudományos Akadémia tagjai – tevékenységének folytatásához, a korszerű kihívásoknak minél magasabb szinten történő megfeleléshez.

Természetesen, tevékenységük alapvetően az ún. „szocialista” (szovjet) hadtudomány magyarországi, illetve néphadseregi adaptálására koncentrált, de születtek „magyar megoldások” is mind elméleti („Olaszország hadipotenciálja és mozgósítási lehetőségei”; „Nyugat-Európa katonaföldrajza”, a Magyar Néphadsereg új szervezetére történő áttérése a ’80-as évek közepén stb.), mind mérnök-műszaki téren (TS vasúti uszályhíd; „Árpád” automatikus tűzvezető rendszer lövegindikátora stb.).

A Zrínyi Miklós Katonai Akadémia tudományos fokozattal rendelkező oktatóinak is oroszlánrészük volt abban, hogy a felsőfokú katonai képzésben a ’80-as években fokozatosan bevezették az ún. „kétnormás oktatást”, azaz a „szocialista” hadtudomány tételei, a Varsói Szerződésben elfogadott elvek mellett – a rendelkezésre álló anyagok függvényében – mind nagyobb részletességgel oktattak a NATO-elveket is. A hadtudósok, a mind magasabban kvalifikált katona-pedagógusi kar tevékenységét fémjelzte a Zrínyi Miklós Katonai Akadémia egyetemi rangja, valamint az egyetemi doktori fokozat adományozásának joga. Ez utóbbi felgyorsította a fiatalok fokozottabb bevonását a hadtudományi kutatásba, a hadtudományi minősítettek bázisának jelentős kiszélesítését.

Természetesen, ezek a vitathatatlanul jelentős eredmények nem mérhetők össze az 1989–1990-es rendszerváltás igényelte történelmi feladatokkal! Alapvetően megváltoztak a katonapolitikai és biztonsági viszonyok, új veszélyek születtek, vagy erősödtek fel. Megszűnt a Varsói Szerződés, új hadművészeti elvek-nézetek váltak általánosakká, tagjai lettünk a NATO-nak, illetve az Európai Uniónak. A Magyar Honvédség folyamatosan, mintegy egy hetedére zsugorodott, fegyvernemek jutottak a megszűnés határára. Mindennek következtében gyökeresen megváltoztak doktrinális alapelvei, szövetségi kötelezettségei; más lett a haderő rendeltetése, feladatrendszere, vezetési struktúrája, szervezete; módosult fegyverzete és felszerelése, az alap- és felsőfokú tisztképzés, illetve a csapatkiképzés rendszere. A hadkötelezett-

ség megszűntével egészen más alapokra kellett helyezni a személyi állomány toborzását, pályára irányítását és pályán tartását. Ez utóbbi érdekében ki kellett dolgozni a szolgálatot vállalók kiválásának, a polgári életbe történő zökkenőmentes beillesztésének humánpolitikai és gazdasági feltételeit stb.

Ezekre a nagyon fajsúlyos kérdésre – és még számtalan más probléma megoldására – választ kereső politikai és katonai vezetésnek felbecsülhetetlen segítséget nyújtott – nyújt a mai napig! – a 20 évvel ezelőtt megszületett Magyar Hadtudományi Társaság. Az elméleti kidolgozásokban, a NATO-elveknek – nem az egyszerű és szolgálai átvételében, hanem a magyar sajátosságoknak, továbbá lehetőségeknek legjobban megfelelő – tudományos adaptációjában, az ezeket szolgáló nagyszámú magyar és nemzetközi tudományos konferenciák sorozatának megszervezésével stb., oroszlánrészt vállaltak a katonatudósaink, a Magyar Hadtudományi Társaság tagjai.

Az előző jubileum alkalmából kiadott „A tízéves Magyar Hadtudományi Társaság 1990 – 2000)” zárógondolatai között szerepelt – egyebek mellett – az a megállapítás, miszerint *„Tízéves története,eredményei bizonyítják, hogy nem csak azok tudják a hadtudományt érdemben gazdagítani, akik hivatalból erre vannak kötelezve, hanem az olyan társadalmi erők, szerveződések is, amelyeknek tagjai közösségbe szerveződve önként vállalkoznak erre. A tíz év tapasztalatai igazolják, hogy vannak olyan erők, amelyek képesek és készek a haza védelmének önkéntes szolgálatára. Az ilyen szolgálatnak a demokrácia körülményei között szélesre tágultak a kapui, hiszen a katonai kérdések nem tabu témák többé, így mód és lehetőség van rá, hogy mindenki képessége és készsége szerint vegyen részt a közös alkotómunkában.”* (53. o.)

Nos, úgy vélem, hogy a fenti megállapítás az elmúlt 20 év egészére is tökéletesen igaz, legfeljebb a tevékenység eredményessége nem duplájára, hanem hatványára emelhető! Ezért, amikor szívből gratulálok a Magyar Hadtudományi Társaság minden volt és jelenlegi tagjának áldozatos és eredményes munkálkodásához, hálás köszönetet mondok önzetlen segítségéért, s egyben szerényen figyelmeztetni is szeretnék mindenkit, hogy ránk nem vonatkoznak Madách Imre halhatatlan sorai:

*„A gép forog, az alkotó pihen.
Évmillióig eljár tengelyén,
Mig egy kerékfogát ujítani kell.”*

A hadtudomány robotosai, a Magyar Hadtudományi Társaság tagjai számára, sajnos nincs megállás! Folytatni kell az újabb és újabb biztonsági kihívásokra adott tudományos válaszok kidolgozását, a magyar és egyetemes hadtudomány folyamatos továbbfejlesztését! Ehhez a megtisztelő feladathoz kívánok további sikeres évtizedeket:

*Dr. Szabó Miklós
nyá. altábornagy,
az MTA rendes tagja*

Tisztelt Tudós Társaság!

Az aktív és nyugállományú katonák nevében tisztelettel köszöntöm a jubileumi évfordulóját ünneplő Magyar Hadtudományi Társaságot. Az elismerés és a köszönet hangján kell szólnom, amikor méltatom a Társaság két évtizeddel ezelőtti megalakulását és elért eredményeit.

A Magyar Tudományos Akadémia Hadtudományi Bizottságának 1883. évi létrehozásával a hadi tudományok elfoglalták méltó helyüket a tudományok házában. Első elnökének, Hollán Ernő munkásságával katonatudósok százainak elismerése alapozódott meg. A tisztas hagyományokat követve egy évszázad múltán alakult meg 1983-ban a Kiss Károly Hadtudományi Klub, melyben hamarosan megszületett a honvédelem ügyét elméleti-tudományos alapon szolgálni hivatott tudományos társaság megalapításának gondolata.

Az elhivatott gondolat, szándék öltött tartalmat és formát 1990. november 18-án a Magyar Hadtudományi Társaság megalakulásával. A elkötelezett alapítók az egykori neves katonatudós, Hollán Ernő altábornagy jeles követőivé váltak azzal, hogy keretet teremtettek a hadtudomány különböző ágainak műveléséhez. A Társaság két évtizedes működése során a hadtudomány minden ágazatát és kapcsolódó tudományterületeit integrálta, képviselve és megőrizve minden fegyvernemi kultúrát. Tiszteletre méltó az az érték, mely az elmúlt 20 évben született és az a tudományos-szellemi kapacitás, melyet a mintegy 600 fős tagság képvisel.

Közhelyként hangoztatjuk, hogy napjaink önkéntes hadereje nem nélkülözheti a hivatásterület elméleti-tudományos támogatását. A professziók elméletének és gyakorlatának éppen ez a kapcsolat a meghatározó, minősítő lényege. A társadalom működését megalapozó professziók elméleti-tudományos hátterükre támaszkodva szolgálnak. A hon védelme, a hivatás, a jól kiépült küldetés-, feladat- és szabályzórendszerével igényeket támaszt és feladatot szab a tudománynak. A hadtudomány pedig szolgálja a honvédelem érdekeit, gazdagítja értékeit, értelmi és érzelmi motivációkat nyújt a haza védelmére, a katonai szolgálatra elkötelezettséget vállalókra. Az elkötelezettség vállalása, a katonai hivatás gyakorlása erős meggyőződöttséget feltételez, amelynek elérésében meghatározó szerepe van a hadtudomány egészének és ágainak. A Hadtudományi Társaság hadtörténelemtől a katonatorvoslásig széles tudományterületeket felölelő két évtizedes működése során katonanemzedékek hivatáshoz kötődését szolgálta és erősítette.

A Társaság szinte egyidős a magyar társadalom rendszerváltásával. Ez az időszak szorosan összefügg a honvédelem egésze és a Magyar Honvédség átalakulásával, a haderő nemzeti jellegének visszaállításától a professzionális működés eléréséig. A két évtized alatt a Társaság tagjai, kutatói óriási mennyiségű ismeretanyaggal, kutatási eredményekkel, javaslatokkal támogatták a nehézségekkel, áldozatokkal tarkított folyamatot.

Amikor a Magyar Hadtudományi Társaságot köszöntjük, akkor jelképesen a magyar katonatudósok nemzedékei előtt is tisztelgünk. Tesszük ezt a kötelességünket azért is, mert minden, a napjainkban birtokunkban lévő tudás, ismeret, eredmény az elődök munkásságán alapul és bázist nyújt a jövő nemzedékek kutatásai-

hoz. E tiszteletre méltó hagyomány teremtette meg a hadtudomány művelői munkásságának hazai és nemzetközi elismerését.

A társadalmi fejlődés felgyorsulása egyre nagyobb kihívások elé állítja a tudomány képviselőit. Ezért a Magyar Hadtudományi Társaságnak folyamatos feladatává vált az új megoldások, módszerek keresése. Semmivel nem pótolható, sőt elidegeníthetetlen az a szerep, melyet a fiatal tehetségek felkutatásában és gondozásában a jövő érdekében betölt.

A Magyar Hadtudományi Társaság születésnapján a ma élő katonanemzedékek nevében mondok köszönetet azoknak a lelkes és elkötelezett katonatudósoknak, akik az elmúlt két évtizedben a Társaságban és annak kapcsolatrendszerében művelték a hadtudományt és szervezték a tudományos munkát és ezzel új, maradandó értékeket teremtettek.

*Tömböl László
nyá. mk. vezérezredes*